

TEKST //

TORBEN ELSIG-PEDERSEN, REDAKTØR

Tænketank vil sikre lige adgang til vejledning

VEJLEDNINGENS POTENTIALER

Uddrag fra Tænketankens udspil "Vejledning til fremtidens fremtid":

For det første er vejledningen neutral, sektor- og institutionsuafhængig. Unge, forældre og voksne kan være trygge ved den vejledning de får.

For det andet kan vejledningen udfordre de normer og myter, som menneskers uddannelses- og jobvalg er indlejret i. Den kan udvide menneskers mulighedshorisont.

For det tredje hviler vejledningen på et dannelesperspektiv og på et læringsperspektiv mere end på et valgperspektiv.

For det fjerde kan vejledningen både være en tilgængelig og synlig hjælp tæt på unge og voksne, og den kan være en opbyggende aktivitet i forhold til udsatte grupper, og til unge som falder fra uddannelse eller job eller er i risiko for det. Ligeledes kan vejledningen være den instans, som arbejder på tværs af systemer og strukturer og kan dermed både fungere som kontaktperson og som kittet mellem systemerne.

For det femte er vejledning sammenhængskraften mellem elever på grundskole, forberedende tilbud, ungdomsuddannelse, virksomheder og kursister på voksen-, efter-, og videreuddannelse.

For det sjette bidrager vejledning til ligestilling. Vejledning skal udfordre kønsstereotype uddannelsesvalg og bidrage til et ligestillet arbejdsmarked.

Illustration: Sidse Elsig

Vejledningen skal matche et arbejdsmarked præget af usikkerhed og omskiftelighed. Derfor spiller UU Danmark i samarbejde med en række aktører inden for vejledning, arbejdsmarked og uddannelse ud med anbefalinger til en ny og revitaliseret vejledningsindsats

Op imod 60 procent af de 0-18 årige kommer til at arbejde i jobs, som slet ikke eksisterer i dag. Mange jobs vil forsvinde og nye opstå. Fremtiden vil byde på korte ansættelsesforløb og behov for at skifte job og uddannelse livet igennem. Det stiller helt nye krav til vejledningen.

»I en så usikker og foranderlig fremtid har vi brug for, at mennesker kan understøttes i at bevæge sig og opdatere deres kompetencer livet i gennem. Vi skal til at tænke job og læring sammen i et livslangt perspektiv. Hvis mennesker uproblematisk skal kunne være fleksible og flytte sig mellem forskellige jobs, kompetenceudvikling og uddannelse, er der brug for at spørge, hvordan vi som samfund kan understøtte dette,« siger formanden for UU Danmark, Anders Ladegaard, der netop har præsenteret oplægget "Vejledning til fremtidens fremtid", der er et bud vejledningens fremadrettede rolle.

Trods behovet for mere vejledning med fokus på karrierelæring er der de senere år sket store besparelser på området. Det står i kontrast til behovet på fremtidens arbejdsmarked.

Når Anders Ladegaard ser tilbage

på vejledningsreformen fra 2004 og globaliseringsaftalen fra 2006 får han billedet af sammenhængende strategier, der rummede arbejdsmarkedets og uddannelsernes behov. Centralt var også at tænke vejledning ind for hele ungdomsmålggruppen. I dag er situationen helt anderledes. De politiske reformer kommer i langt hurtigere tempo, der er mange af dem, men de er små. Samtidig er der sparet meget på vejledning i grundskolen. Vejledningen er i lovgivningen indskrænket til en lille målgruppe.

Politikere skal råbes op

»Når jeg kigger ud over uddannelsessystemet, ser jeg i dag et meget fragmenteret billede og stor forskel på, hvilken rolle vejledningen skal spille. Derfor er et hovedformål med vores udspil at få politikerne til at tage stilling til, hvilken rolle vejledningen skal spille, og

hvilke samfundsopgaver vi skal løse. Jeg mener ikke, vi skal over i det meget ensidige fokus på, at unge skal vælge for samfundet, men derimod skal have en vejledning, der peger ind i et om-

// Med alle de seneste reformer handler det mere om udsatte unge, om målgruppevurdering, uddannelsesparathedsvurdering, overgange og adgangskrav.

skifteligt samfundsbillede, som stiller nye krav til, hvordan vi vælger og orienterer os livet igennem,« siger Anders Ladegaard.

»Da UU blev dannet var vejledning tænkt for alle, til gavn for den unge og til gavn for samfundet. Men med alle de seneste reformer handler det mere om udsatte unge, om målgruppevurdering, uddannelsesparathedsvurdering, overgange og adgangskrav. Det har >>>

Anders Ladegaard, formand for UU Danmark, vil have politisk fokus på vejledningen. Nyt udspil skal hjælpe med til at få det ønske opfyldt.

presset den opgave, vi helst vil tage på os, nemlig en vejledning, der bygger på et syn, hvor de unge opnår læring om sig selv, deres styrker, udvider deres mulighedshorisont. De processer er der blevet mindre af de sidste fem år inden for UU,« siger Anders Ladegaard.

Han finder udviklingen bekymrende, fordi de unge netop efterspørger hjælp til at udvikle deres styrker, viden om deres muligheder og behov for at kunne se sammenhængene mellem uddannelse og job.

Et nyt syn på vejledning

»Det er rimeligt nok, at unge rustes til arbejdsmarkedet. Men vi skal have mere fokus på, HVORDAN vi ruster dem til et arbejdsmarked, hvor man kan forvente at skulle uddanne sig flere gange i løbet af et arbejdsliv. Den unges valg i folkeskolen er kun det første af en helt række valg,« siger Anders Ladegaard, der ønsker et paradigmeskifte, hvor vejledningen flytter sig fra, hvad de unge vælger til hvordan de unge vælger. Det handler om at flytte fokus fra ét valg til læring om det at vælge.

Dybest set handler det om et nyt syn på de unge og på vejledningen.

»I dag er der et politisk krav om, at flere skal vælge en erhvervsuddannelse. Men når de unge oplever, at der er nogle andre, der vil noget helt bestemt med dem, kan jeg frygte, at det viser sig at være direkte kontraproduktivt.«

Anders Ladegaard ser dog også ind imellem nye toner fra Christiansborg.

Da regeringen i december spillede ud med oplægget "Mod på livet – vejene til uddannelse og job" lød det bl.a., at "Det vil altid være de unges eget valg, hvilken ungdomsuddannelse, de gerne vil tage."

»Oplægget går lidt op imod den fremherskende tendens de senere år, hvor det har lydt, at de unge skal vælge noget bestemt. Jeg tror, de toner bl.a. kommer af, at flere unge har ondt i livet, er stressede over at skulle træffe valg, at de ikke føler sig klædt på til valget. Jeg er glad for de nye toner, som vidner om, at der er grøde i synet på de unge, vejledningen og valgprocesserne,« siger Anders Ladegaard.

I regeringsoplægget hedder det videre således:

"Det er vigtigt, at de unge ikke føler, de står alene. Vi har som samfund ansvar for at vise de unge, at der ikke kun findes én rigtig vej til uddannelse og job, og at det også kan være okay at vælge om igen, fordi man fik truffet et forkert valg..."

Hvis disse nye toner fra regeringen får fodfæste, vil de spille godt op imod tankerne i udspillet om fremtidens vejledning.

// Vi skal væk fra det meget ensidige fokus på, at unge skal vælge for samfundet. Der er brug for en vejledning, der peger ind i et omskifteligt samfundsbillede, som stiller nye krav til, hvordan vi vælger og orienterer os livet igennem.

UU Danmark ønsker med sit forslag om et paradigmeskifte, at vejledningen bliver repositioneret og at det bliver mere tydeligt – også fra politisk hold – hvad professionen kan og skal. I det arbejde er der god grund til at kigge til udlandet.

Udlandet er foran

Både EU og OECD peger på karrierevejledning som et væsentlig element i fremtidens kompetencepolitik.

»Mange lande som Norge, Sverige, de baltiske lande diskuterer vejledning ud fra det perspektiv. Men i Danmark er det ikke en diskussion på politisk niveau, og derfor vil vi nu have de politiske partier i tale,« siger Anders Ladegaard.

I den kommende tid vil han og UU Danmark tage kontakt til de politiske ordførere med det formål at få nedsat et udvalg, som skal komme med anbefalinger til fremtidens vejledning.

»Med vores udspil fra tænketanken

har vi et grundlag, men vi vil gerne brede diskussionen ud og have den forankret politisk,« siger UU Danmarks formand.

Nyt afsæt for professionen

Anders Ladegaard vil med tænketanken oplæg lægge op til et nyt afsæt for den professionelle vejledning med bl.a. en fælles kompetenceprofil for vejlederne.

»Vi har med udspillet forsøgt at definere vejlederprofessionen, hvad vejledningen kan, hvad vejledningen vil og hvad vejledningen skal. Vi er bevidste om, at vejledning ikke er svaret på alt, men det er et væsentligt bidrag til de udfordringer, vi står over for som samfund,« siger Anders Ladegaard, der understreger, at UU Danmark ikke har taget patent på at definere vejledningsopgaven. Derfor har mange parter også været med i arbejdet.

Han vurderer, at det nok er første gang så mange partnere har været samlet for at drøfte vejledning, og hvordan vejledning kan støtte et samfund, der vil noget ambitiøst på uddannelses- og arbejdsmarkedsområdet.

TÆNKETANKENS ANBEFALINGER

Tænketank nedsat af UU Danmark med deltagelse af forskere, Danmarks Vejlederforening, organisationer inden for uddannelse og arbejdsmarked m.fl. anbefaler:

- At vejledningen repositioneres så mål og indsats matcher nutidens og fremtidens udfordringer
- At mennesker, unge såvel som voksne, har let og lige adgang til professionel og sektor- og institutionsuafhængig vejledning
- At der etableres et nationalt videnscenter for vejledning
- At der arbejdes med sammenhængende karrierelæringsforløb gennem hele uddannelsessystemet
- At vejledning kan udfordre kønsstereotype uddannelsesvalg og bidrage til et ligestillet arbejdsmarked i forhold til mennesker med funktionsnedsettelse, i forhold til seksualitet, og for mennesker med anden etnisk baggrund end dansk
- At vejledning kan bidrage til social mobilitet
- At arbejdsmarkedets skiftende behov understøttes af den professionelle vejledning
- At der formuleres en fælles kompetenceprofil for den professionelle vejledning, som støtter op om vejledningens formål og opgaver

! Tænketanken anbefaler derfor, at regeringen nedsætter et udvalg, som med inddragelse af relevante aktører og brugere af vejledningen, udarbejder et forslag til en national vejledningsstrategi i et livslangt perspektiv, som kan udgøre en platform for politiske drøftelser om en reform af vejledningsområdet.